

Marie i Marta
Luk 10:38-42

Rozhovor Ježíše z Martou v Lukášově pasáži, hrál v dějinách významnou roli při formování křesťanské spirituality. Blížší pohled do textu nám rovněž odhaluje skutečné duchovní hodnoty. Ježíšova návštěva u Marty a Marie začíná slovy: „*Když šel Ježíš s učedníky dál, vešel do jedné vesnice.*“ Evidentně primárním cílem Ježíše nebyla ta „jedna vesnice.“ Kam směřoval Ježíš?

- Luk. 9:51: „*Když se naplňovaly dny, kdy měl být vzat vzhůru, upjal svou mysl k cestě do Jeruzaléma.*“
- Na cestě so Jeruzaléma (podle Jan. 11), se Ježíš zastavil v městečku Betanie, vesnice poblíž Jeruzaléma, jako v prominentním místě, v době jeho služby.
- Žena jménem Marta, která měla sestru Marii i bratra Lazara, přijala Ježíše ve svém domě. Marta jedná navzdory obecně uznávaným standardům tehdejší blízkovýchodní kultury – pozvala muže do svého domu, jak naznačuje text: „*přijala jej do svého domu.*“

I. Kolik lidí přišlo s Ježíšem:

Lukáš neříká kolik lidí přišlo s Ježíšem. V textu je pouze napsáno „*Když šel Ježíš s nimi – (učedníky), vešel do jedné vesnice.*“

- V Luk. 10:17 je zmínka o tom, že sedmdesát učedníků se vrátilo ze služby k Ježíšovi. A tak není jasné kolik učedníků přišlo s Ježíšem do domu Marty, všech sedmdesát nebo jenom dvanáct. Je ale zřejmě že Ježíš nepřišel sám. A to byla skutečná zátěž pro jednu osobu připravit pohoštění.
- Proto, na rozdíl od Marie, která „*se posadila k Pánovým nohám a poslouchala jeho slova*“, Marta byla „*zanepřázdňena spoustou práce*“. A proto Marta reaguje tak impulsivně.
- V 40. verši čteme: „*přišla k němu a řekla*“ (ČEP) neboli „*přistoupila k němu a řekla*“ (ČSP). Řecké slovo „*epistasa*“ – *přistoupila*, má význam náhlého, nečekaného vstupu do běžného rytmu života, nebo intervence do stávající situace. Když ženy přišly ke hrobu, kde byl položen Ježíš, uviděly odvalený kamen a přemýšlely, co by to mohlo znamenat „*hle, přistoupili k nim dva muži v zářícím rouchu*“ (Luk. 24:4). Tady je použito stejné slovo „*přistoupili*“, které nese význam neočekávaného zjevu. Toto slovo odráží temperament i náladu Marty, která byla citově vzrušená a našťvaná. Do konce nemluví s Marií, ale oslovuje Ježíše a vyjadřuje mu svou frustraci: „*Řekni jí přece, ať mi pomůže!*“ Marta jako by naznačovala, že je to zbytečné prosit Marii o pomoc, a proto se odvolává k vyšší autoritě, k Ježíši.

II. Názor Ježíše: Marie – příklad, hodný následování:

- Na první pohled, zda se, že Ježíš dává přednost tomu, co si vybrala Marie a Marta je tou, která selhává ve své snaze udělat to nejlepší pro Ježíše.
- Vztah Ježíše k Martě je ale stejný, jako jeho vztah k Marii. O tom můžeme se dozvědět z toho, jakým způsobem Ježíš odpovídá Martě. Podobné opakované oslovení:
 - „*Marto, Marto*“ (v. 41);
 - Ježíš používá vůči Petrovi: „*Šimone, Šimone*“ (Luk. 22:31);
 - Také při jeho prvním oslovení Pavla na cestě do Damašku: „*Saule, Saule*“ (Sk. 9:4).

- Je to určitý způsob vyjádření velmi blízkého vztahu k oslovené osobě, který někteří teologové označují jako „lítostná láska“.

III. Obě ženy přijeli Pana Ježíše: V čem teda spočívá odlišnost? Způsob přijetí Ježíše.

- Marta je žena, která zvolila přijet Ježíše skrze službu. Autor používá dva krát slovo *diakonian* – služba:
 - V prvním případě čteme že Marta měla „mnoho služby (*diakonian*)“.
 - V druhém případě si Marta stěžuje Ježíši, že ve své službě (*diakonian*) zůstala sama. Překvapující je to, že Marta v přítomnosti Ježíše, Marii a pravděpodobně, i dalších lidí v domě, cítila osaměla. Marta zvolila službu jako prostředek, skrze který ona přijímá Ježíše.
- Marie, na rozdíl od Marty, zvolila přijet Ježíše skrze naslouchání jeho slovům. Marie přijímá Ježíše, skrze přijetí jeho slov.

IV. Poselství Ježíše

Ježíše přijaly obě ženy, Marta i Marie. A to krátké Ježíšovo poselství v jejich domě se taky vztahuje na nás:

- Přijetí Ježíše skrze službu, a starosti s tou službou spojenými, není zrovna nejlepší způsob přijetí. Může to být právě naopak. Starosti i trápení ve službě buď i kvůli dobrým věcem, mohou znemožnit nám setkat se s Ježíšem na bližší a hlubší úrovni. Marta byla blízko Ježíše, ale nebyla dostatečně blízko na to, aby mohla slyšet jeho slova. Tu vzdálenost, podle slov Ježíše vytváří služba (*diakonie*) Marty.
- Pokud nemáme čas kvůli zaneprázdněnosti na to, aby naslouchat Ježíše, jeho slovům, pak naši službu, a naši působení ve světě Ježíš označuje jako: „*starosti a trápení pro mnoho věcí.*“
- Tvzení Ježíše, že: „Marie volila dobře“ neznámá, že Marta volila špatně. Poselství Ježíše ale pro obě ženy stejně tak, jak i pro nás dnes je zřejmé: je třeba volit opravdu to podstatné. Je třeba vybírat to, oč nepřijdeme. Tou podstatnou věcí je být v přítomnosti Ježíše, a tou prioritou je naslouchat jeho slovům. To je skutečné přijetí Ježíše.

V. Jak můžeme přijímat Ježíše dnes? – Odpověď najdeme v kontextu cele desáté kapitoly:

1. Přijetí Ježíše skrze naslouchání a přijetí Jeho slova:

Ježíš vysílá své učedníky, možná poprvé, do samostatné služby a dává jim určité pokyny. Učedníci jsou připraveni nést Dobrou Zprávu o Božím království (v. 9). Už na začátku Ježíš naznačuje, že učedníci se ve své službě budou setkávat s nepřijetím: „*Jděte! Hle, posílám vás jako ovce mezi vlky*“ (v. 3). Pak Ježíš pokračuje a mluví, jak učedníci mají reagovat na nepřijetí ze strany lidí. Nakonec Ježíš poukazuje na tu podstatnou věc buď v přijetí, nebo odmítnutí těch, kdo zvěstují o Božím království. V určitém smyslu Ježíš vytváří hierarchii, buď přijetí nebo odmítnutí jeho slova, když říká: „*Kdo vám naslouchá, naslouchá mně. Kdo vás odmítá, odmítá mě. Kdo odmítá mě, odmítá Toho, který mě poslal.*“ (v. 16). Je to Bůh Jahve, který mluví skrze svého Syna Ježíše Krista, a je to Ježíš, který mluví skrze své apoštoly. Naslouchání tomuto slovu poukazuje na skutečné přijetí slov apoštolů, Ježíše Krista, a v konečném důsledku Boha Otce.

2. Přijetí skrze čtení – dialog Ježíše se znalcem zákona:

V druhém případě této 10. kapitoly Ježíš naráží na jednoho znalce Zákona, který ho chtěl vyzkoušet. Ta zkouška spočívá v otázce, kterou položil zákoník: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ (v. 25). Ježíš odpovídá otázkou jako skutečný židovský rabín: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ (v. 26), a v kontextu našeho dnešního zamyšlení lze říct: „*jak nasloucháš?*“? Odpověď znalce Zákona byla správná: podstatou celého Zákona je milovat Boha a milovat svého bližního jako sám sebe.

„Kdo je můj bližní?“ – otázka znalce zákona:

- Ježíš odpovídá podobenstvím o milosrdném Samaritánovi. Tento příběh vybízí znalce Zákona, první posluchače a také nás k tomu, aby služba (*diakonie*) bližnímu byla také formovaná Božím slovem, nikoliv kulturním i sociálním kontextem.
- Na závěr Ježíš říká: „*Jdi a jednej tak i ty.*“ Jinými slovy, podíl na věčném životě je těsně spojen s přijetím Božího slova skrze naslouchání, čtení a následně i jednání. Je to ta dobrá volba, a když toto vybíráme, pak vybíráme to, oč nepřijdeme.

VI. Marie si vybrala správně, a to jí nikdo nevezme:

V širším kontextu Nového Zákona – sedět u Ježíšových nohou bylo dobrým zvykem Marii:

- Lukáš hovoří o Marii která „*sedla k nohám Ježíšovým*“ (v. 39);
- Janovo evangelium ještě dvakrát upomíná Marii u Ježíšových nohou:
 - V prvním případě nacházíme Marii u Ježíšových nohou v kontextu smutné události, smrti jejího bratra Lazara. Ježíš přichází do Betanie a obě sestry, Marta i Marie mu šly naproti. Ale na rozdíl od Marty, Marie, když spatřila Ježíše „*mu padla k nohám*“ (Jan. 11:32).
 - Ve druhém případě, Jan ve 12. kapitole popisuje událost, když týden před ukřižováním, Ježíš znovu přišel na večeři do domu Marty a Marie. Marie „*vzala libru drahého oleje z pravého nardu, pomazala Ježíšovi nohy a otřela je svými vlasy*“ (Jan. 12:3).
 - Marie vnímala toto setkání s Ježíšem jako výjimečné a nejspíš poslední. To naznačují slova Ježíše: „*Nech ji, uchovala to ke dni mého pohřbu!*“ (Jan. 12:7). A tak Marie dělá pro Ježíše to nejlepší, co může a tím vyjadřuje vůči němu svůj vztah.
 - Ty tři okamžiky v životě Marie, kdy ona nejprve sedí u Ježíšových nohou, pak padá k jeho nohám, i nakonec maže olejem a utírá jeho nohy svými vlasy, poukazují na formování jejího vztahu s Ježíšem. Marie udělala pro Ježíše to, co nedokázali udělat ani ti nejbližší, jeho učedníci při poslední večeři, když odmítli přijmout roli služebníka, který umývá nohy druhým.
- Náš blízký vztah s Ježíšem je formován, když našim zvykem je sedět u jeho nohou a naslouchat jeho slovům.

VII. Skutečné přijetí Ježíše – v naslouchání, čtení a jednání v souladu s jeho slovem:

- Poselství tohoto příběhu: Každý člověk může přijmout Ježíše Krista, skrze dvě poznávací funkce: nasloucháním Božímu slovu a čtením Božího slova: „*Víra je tedy ze slyšení zprávy a tou zprávou je slovo Kristovo.*“ (Řím. 10:17).
- Skutečné přijetí Ježíše znamená: přijetí Božího království i věčného života, a v případě Marii, k tomu „*oč nepřijdeme.*“
- Když tomuto slovu ne nasloucháme – přicházíme o mnoha věci.
- Mým přáním je abychom každý den si vybírali správně, vybírali to, oč nepřijdeme, to, co nám nikdo nevezme.